

Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programma OECD PIAAC

profesore Aija Zobena, Dr.sc.Soc.
Latvijas Universitāte

OECD izglītības pētījumi

01

OECD TALIS - Starptautiskais mācību vides pētījums

02

OECD PISA - Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma

03

OECD PIAAC - Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programma - starptautiska pieaugušo lasītprasmes, rēķināšanas un problēmu risināšanas prasmju novērtēšanas programma

04

OECD PIAAC – «PISA pieaugušajiem»

OECD PIAAC

- aptauja notiek ik pēc 10 gadiem, līdz šim ir bijuši divi programmas cikli;
- pirmais pētījuma cikls (2013.-2016.) ietvēra trīs datu vākšanas kārtas.;
- 1.cikla dati <https://www.oecd.org/skills/piaac/>;
- informācija par valstīm <https://www.oecd.org/skills/piaac/publications/countryspecificmaterial/#d.en.489838>;
- 2.cikls bija plānots 2018.- 2023., 31 valstis, rezultātītiks prezentēti 2024. gada 10. decembrī, Latvijā – 11.decembrī.

OECD PIAAC 2.cikls

- sagatavošanās PIAAC 2. ciklam sākās 2018. gadā, tā rezultāti (gala ziņojums) tiks publicēti 2024. gadā;
- PIAAC īstenošanā sadarbojas valstis, kuras piedalās pētījumā, starptautisks konsorcijs, kas atbild par pētījuma instrumentu un apsekošanas procedūras izstrādi, kvalitātes kontroli un datu sagatavošanu un Ekonomiskās attīstības un sadarbības organizācija EASO (OECD), kas atbild par projekta vadību;
- Latvija piedalās pirmo reizi;
- Dalībvalstīs aptaujāti **161 052** respondenti, iesaistīti ap 3000 intervētāji.

OECD PIAAC mērķis:

- izmērīt svarīgākās **kognitīvās un darba prasmes**, kas mūsdienās nepieciešamas, lai cilvēks varētu piedalīties sabiedrības dzīvē un attīstītos valsts ekonomika - tekstpratība, rēķināšanas un problēmu risināšanas prasmes;
- izprast to, **kā izglītības sistēmā un pieaugušo izglītībā var attīstīt šīs mūsdienās tik svarīgās prasmes**;
- ievākt plašu informāciju par to, **kā šīs prasmes tiek izmantotas darbā un citās situācijās**, piemēram, mājās un sabiedrībā;
- iegūt salīdzināmus rezultātus, lai veiktu svarīgāko prasmju veidošanas sistēmu un to rezultātu (pieaugušo prasmju) **salīdzinošu analīzi un starptautisku salīdzinošu novērtēšanu**.

Funkcionēšanai darba dzīvē mūsdienās svarīgākās informācijas iegūšanas un apstrādes prasmes:

- **Tekstpratība** - rakstītu tekstu izpratne, vērtēšana un refleksija, lai sasniegtu savus mērķus, attīstītu zināšanas un potenciālu, darbotos sabiedrībā.
- **Rēķinpratība (rēķināšanas prasme)** - matemātiska satura iegūšana un kritiska analīze dažādās dzīves situācijās.
- **Adaptīvā problēmu risināšana** - spēja sasniegt savus mērķus dinamiskā situācijā, kurā risinājuma metode nav dota. Lai definētu problēmu, meklētu informāciju un problēmas risinājumu dažādās informatīvās vidēs un kontekstos, ir jāspēj veikt kognitīvas darbības.

Ko var uzzināt no PIAAC datiem?

- Cik efektīvi darbojas izglītības un apmācības sistēmas;
- Noskaidrot analfabētisma un sliktas lasītprasmes apjomu un dimensijas;
- Neatbilstību (plaisas) starp darba tirgu un izglītību un apmācību;
- Vai visām iedzīvotāju grupām ir vienlīdzīgas iespējas piekļuvē izglītība?
Kāda starppaaudža mobilitāte prasmju un kompetenču ziņā?
- Cik sekmīga ir jauniešu pāreja no izglītības uz darba tirgu?
- Identificēt riska grupas (zemas prasmes, vāja kompetence, grūtības iekļauties darba tirgū u.c.).
- Noskaidrot korelāciju starp galvenajām kognitīvajām prasmēm un demogrāfiskajiem rādītājiem, iegūto izglītību, veselību u.c.

OECD PIAAC ieguvumi: politikas veidotājiem

- izglītības kvalitātes monitoringa ietvaros, sniegs precīzāku informāciju par **izglītības sistēmas rezultātiem** (*learning outcomes*) un to sasaisti ar sabiedrības attīstības socioekonomiskajiem aspektiem, ieguvumiem un riskiem, novērtēt pieaugušo prasmju līmeni, izmantošanu un sadalījumu atkarībā no iegūtās izglītības, nodarbības, nozares;
- palīdzēs precīzāk identificēt **atbalstāmās grupas un trūkstošas prasmes**;
- ļaus mērķtiecīgāk un efektīvāk **plānot un pielāgot konkrētu sociālo grupu vajadzībām un nepieciešamo prasmju apgūšanai izglītības un nodarbinātības atbalsta pasākumus** (t.sk. VIAA mācības pieaugušajiem, NVA atbalstu bezdarbnieku izglītībai u.c.);
- ļaus precīzāk **analizēt darbaspēka kvalifikācijas pieprasījumu darba tirgū** - identificēt iespējamās neatbilstības, prognozēt nākotnes vajadzības u.c.;
- ļaus veikt rezultātu **starptautisku salīdzinājumu**.

OECD PIAAC ieguvumi: ikvienam Latvijas iedzīvotājam

- ļaus izstrādāt pasākumus, kas uzlabos **pāreju no izglītības uz nodarbinātību**;
- attīstīt darba tirgum un aktīvai sociālai dzīvei **atbilstošāku izglītības piedāvājumu**;
- uzlabos **pieaugušo izglītības iespējas** sociālā riska grupām;
- nozaru **darba devējiem** sniegs iespēju **pārskatīt cilvēkresursu piesaistes un attīstības stratēģijas**;
- darba **ņēmējiem** sniegs iespēju **objektīvāk vērtēt un efektīvāk attīstīt savu uzņēmumu cilvēkkapitāla potenciālu**.

**PALDIES PAR
UZMANĪBU!**

aija.zobena@lu.lv